

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; Mobilni: +385 95 909 87 53

Bjelovarsko-bilogorska županija
Upravni odjel za graditeljstvo,
promet, prostorno uređenje
i komunalnu infrastrukturu
HR-43000 Bjelovar
Dr. Ante Starčevića 8

U Osijeku, 15. veljače 2016.

Predmet: Primjedbe na Prijedlog IV. Izmjena i dopuna Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije – dostavlja se

Poštovani,

U ime hrvatskog društva za zaštitu ptica i prirode dostavljamo Primjedbe na Prijedlog IV Izmjena i dopuna Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije.

Ukoliko imate dodatnih pitanja molimo vas da nas kontaktirate na priložene brojeve. Također vas molimo da nas kao predstavnike zainteresirane javnosti i stranku u postupku pravovremeno obavijestite o svim daljnjim sastancima i dogovorima, kao i sjednicama Stručnog povjerenstva za procjenu strateške procjene utjecaja plana na okoliš i ekološku mrežu.

S poštovanjem

Tibor Mikuska, dipl.ing. biologije-ekologije
Voditelj projekata

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode

Croatian Society for Bird and Nature Protection

Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek

tel: +385 31 202 796; Mobilni: +385 95 909 87 53

PRIMJEDBE NA PRIJEDLOG IV. IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE I STRATEŠKU STUDIJU O UTJECAJU NA OKOLIŠ PROSTORNOG PLANA BJELOVARSKO - BILOGORSKE ŽUPANIJE

Nakon pristupanja Europskoj Uniji u srpnju 2013. Republika Hrvatska je dužna u cijelosti poštivati sve odredbe europske pravne stečevine, uključujući tzv. EU Direktive. Sa stanovišta zaštite prirode i okoliša osobito su važne direktive o zaštiti ptica i staništa, Okvirna direktiva o vodama, te Direktiva o poplavama. Zahvaljujući tim obvezama svi planski dokumenti na nacionalnoj i lokalnoj razini, poput npr. Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije, moraju također biti usklađeni sa pravnom stečevinom Europske unije tj. ne mogu sadržavati odredbe, mjere ili projekte koji bi dovele do kršenja navedenih propisa.

Moramo priznati da smo zadovoljni što je Stručna studija prepoznala cijeli niz nedostataka odnosno negativnih utjecaja na okoliš i ekološku mrežu ovog prostornog plana, ali se ne slažemo u potpunosti sa intenzitetima tih utjecaja. To se prije svega odnosi na planirane prometnice, retencije odnosno akumulacije i općenito gospodarenje vodama. Također, nakon što se uspoređi broj pozitivnih utjecaja na ekološku mrežu (3) i broj negativnih (26), ne zanemarujući broj neutralnih (12), moramo skrenuti pažnju izrađivačima prostornih planova da postoji ozbiljna potreba za izradu dugoročno znatno održivijih projekata, odnosno rano uključivanje zainteresirane i stručne javnosti u njihovu izradu.

Na kartografskom prikazu „vodnogospodarski sustav i otpad“ veliki broj akumulacija u gornjim dijelovima brojnih pritoka Česme i Ilove predviđenih za obuzdavanje bujičnih poplava kumulativno imaju negativan veliki utjecaj na ekološku mrežu jer značajno mijenjaju vodni režim unutar njih, ali mogući su i pojedinačni lokalni negativni utjecaji u poljoprivredu i šumarstvo. U stručnoj studiji ispravno je prepoznato da se radi o projektima iz bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) te su u današnje vrijeme takvi projekti potpuno zastarjeli, ekonomski neisplativi i ekološki štetni. Zbog toga predlažemo da se sve lokacije za takve objekte koji do sada nisu realizirani izbrišu iz prostornog plana, te da se pokrene projekt hidrološkog, ekološkog i agronomskog istraživanja po pitanju modernog i održivog planiranja sustava obrane od poplava. Takav projekt mora predložiti rješenja koja poštuju u svijetu prihvaćen koncept „dajte prostora rijekama“ i „u suradnji s prirodom.“

Na kartografskom prikazu „Uvjeti korištenja prostora i područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite“ vidljivo je su označeni vode i vodotoci III, IV i V kategorije kao dijelovi ugroženog okoliša, među koje spadaju i ušća Plavnice i Bjelovarske u vodotok Česme. Ti vodotoci (kao i svi ostali u županiji) nastali su kanaliziranjem prirodnih vodotoka krajem prošlog stoljeća pretjeranim provođenjem mjera obrane od poplava. Postoje podaci o istraživanju Hrvatskih šuma da je to za posljedicu imalo smanjivanje razine podzemnih voda za više od 4m i sušenje šuma, pa je 1988. u šumi Česma obavljena sanitarna sječa 5 puta veća od prosječnih 5000 kubičnih metara godišnje. Hrvatske šume uz velike napore tijekom posljednjih pedeset godina nastoje obnoviti i sačuvati ove šumske sastojine. Ukoliko se nastave trendovi klimatskih promjena za Republiku Hrvatsku determiniranih od strane Državnog hidrometeorološkog zavoda i suše se pojačavaju još više, a ne poduzmu se mjere za spriječavanje dodatnog pada razine podzemnih, ponovno će (moguće nepovratno) stradati šume i poljoprivreda. Smatramo da je na području šume Česme potrebno obilježiti kao prostor predviđen za retenciju vraćanjem pripadajućih vodotoka u prirodno ili doprirodno stanje. Ionako za vrijeme bujičnih poplava trenutni nasipi Plavnice i Bjelovarske ne mogu zadržati vodu u koritu nego se ona preljeva u šumski kompleks te se eventualni viškovi zadržavaju u ostacima nekadašnjeg korita rijeke Česme.

Postavljamo pitanje je li u narednom periodu realno očekivati realizaciju ribnjačarske proizvodnje uzvodno od ribnjaka Narta s obzirom da njihova realizacija već desetljećima nije niti u povojima. Stoga predlažemo da se razmotri mogućnost prenamjene tih površina u retencijsko jer bi se time moglo postići više ciljeva. Vraćanjem vodotoka u prirodno stanje i njegovim ponovnim povezivanjem sa okolnim područjem ublažila bi se opasnost od nizvodnih bujičnih poplava, podigle bi se razine podzemnih voda radi ublažavanja posljedica klimatskih promjena na poljoprivredu te omogućilo eventualno lokalno navodnjavanje, a restauracija prirodnog mrijetilišta organizama vezanih za vodu (ribe, rakovi, školjkaši) popravilo bi se ekološko stanje rijeke Česme kao dijela

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode

Croatian Society for Bird and Nature Protection

Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek

tel: +385 31 202 796; Mobilni: +385 95 909 87 53

ekološke mreže. Sličan zahvat Hrvatske vode sa ribolovnim društvima već duže vrijeme planiraju na lokaciji Medjame kraj Čazme. Veći broj ovakvih zahvata na području županije u nekoj bi mjeri moglo povećati udio autohtonih i ugroženih vrsta riba, te ublažiti pritisak ribojedih ptica na ribogojilišta. Sa druge strane jasno je da takavi projekti morali obuhvaćati učinkovite mjere za pomoć vlasnicima pripadajućih zemljišta kako bi se nakon opremanja i edukacije uzgajale poljoprivredne kulture prilagođene promjenjenom okolišu ili radi proizvodnje biomase kao obnovljivog izvora energije ili radi prenamjene zemljišta u pašnjake ili u svrhu šumarenja.

Kao dodatan argument za mjere unaprijeđenja gospodarenja vodama na području Bjelovarsko-bilogorske županije je i činjenica da se vodoopskrbna mreža širi unatoč tome što ne raspolaže dovoljno izdašnim vodocrpilištima koji bi zadovoljili potrebe za pitkom vodom, nego se ona dobavlja iz Dravskog sliva, sa vodocrpilišta kraj Koprivnice, a uskoro i Đurđevca. Istovremeno, postavljamo pitanje na osnovu čega prostorni plan predlaže projekte navodnjavanja u poljoprivredi kada su prirodni vodonosnici u županiji sve ugroženiji?

U skladu sa gore navedenim članak 93. Odredbi za provođenje treba dopuniti:

Ovim Planom i planovima upravljanja vodnim područjima slivova Česme i Glogovnice te Ilove i Pakre utvrđuje se koncepcija kompleksnog uređenja slivova s naglaskom na korištenju voda i zaštiti vodnih resursa, čime zadržavanje vode na slivu i njezino akumuliranje dobiva primarnu važnost (za razliku od dosadašnjih rješenja s težištem na što bržoj odvodnji i obrani od poplave).

Površine i uvjeti za izgradnju novih građevina za zaštitu od poplava, regulaciju vodotoka, gospodarenje vodnim količinama i korištenje voda, te rekonstrukciju postojećih (akumulacija, retencija, nasipa,...), utvrdit će se u PPUO/G-u, te odgovarajućom stručnom dokumentacijom, a temeljem smjernica i kriterija ovog Plana, odnosnih planova upravljanja vodnim područjima, zakona i posebnih propisa, **te stručne podloge koja se temelji na najnovijim, stručno utemeljenim, saznanjima o hidrološkim prilikama područja i stanju ostalih sastavnica okoliša primjenom alternativnih metoda obrane od poplava kao što su promjene u načinu korištenja površina, korištenje prirodnih retencija za zadržavanje dijela vodnog vala te obnova poplavnih područja rijeka.**

Na kartografskom prikazu „korištenje i namjena prostora/površina“ vidljiva su i postojeća i planirana ribogojilišta. Postojeća ribogojilišta zauzimaju 90%, a planirana (uzvodno od ribnjaka Narta) već desetljećima nisu realizirana. Smatramo pozitivnim što prostorni plan precizira ritam obnove gospodarskih aktivnosti na ribnjacima Narta koji nisu u funkciji već 20 godina, iz potencijalno pozitivnih gospodarskih razloga, kao i zbog ekoloških razloga navedenih u stručnoj studiji. Ekološke razloge lako je zadovoljiti, jer je jednostavno potrebno zatvoriti ispuste ribnjaka u smjeru rijeke Česme koji su potpuno ispravni. To do sada nije učinjeno iz razloga što godinama nije raspisan uspješan natječaj za dodjelu koncesije za ribnjačarstvo koje bi obavilo taj dio posla, a lovačkim društvima očito nije u interesu potopiti lovište. Da bi se takva situacija promjenila u korist ekološke mreže, a radi zaštite ugroženog močvarnog staništa i pripadajućih svojti, upravljanje u skladu sa zakonskim propisima, upravljanje ovim područjem potrebno je ovlastiti županijsku javnu ustanovu nadležnu za zaštitu prirode.

U skladu sa gore navedenim članak 59. Odredbi za provođenje treba dopuniti:

Ribnjaci za uzgoj i mrijest ribe realizirani su u porječju rijeka Česme i Ilove. Gospodarenje ribnjacima se sprovodi prema važećim vodnogospodarskim osnovama (planovima upravljanja vodnim područjima) Bjelovarsko-bilogorske županije i odredbama ovog Plana:

- potrebno je do stabilizacije tržišta održavati sadašnje vodene površine ribnjaka, a potom ih sanirati i revitalizirati, te privesti ekstenzivnoj eksploataciji ili sačuvati kao sportske ribnjake i močvarne površine. **Upravljanje ribnjacima za koje nisu dodjeljene koncesije za gospodarenje a važni su za očuvanje močvarnih staništa unutar ekološke mreže, županija prepušta Javnoj ustanovi za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Bjelovarsko-bilogorske županije sve do dodjeljivanja odgovarajućih koncesija za obavljanje ribnjačarske djelatnosti.** Ukoliko se u budućnosti ukaže potreba, u porječju rijeke Česme treba sačuvati pogodne površine (ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište) za planirane nove ribnjačke površine kojima se povećava površina već postojećih ribnjaka ili formira nova ribnjačka površina.

...

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode

Croatian Society for Bird and Nature Protection

Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek

tel: +385 31 202 796; Mobilni: +385 95 909 87 53

Na kartografskom prikazu „korištenje i namjena prostora/površina“ uz kroz rubna područja šumskog kompleksa Česma koji je unutar ekološke mreže prolazi planirana autocesta sa dva čvora: Malo Korenovo i Gudovac, međusobno udaljeni oko 5km. Na čvor Gudovac prema Čazmi veže se, u fazi istraživanja, izmještena državna cesta D-43, označena kao DC-9. Pri tome prolazi kroz šumski kompleks Česma i ekološku mrežu uzrokujući dodatnu fragmentaciju staništa. Stručna studija navodi da će negativan utjecaj na ekološku mrežu biti umjeren zbog već postojeće rascjepkanosti. Međutim, treba spomenuti i ostale okolnosti i utjecaje koji mogu ugroziti sigurnost prometovanja kao što su činjenice da trasa prolazi poplavnim i močvarnim područjem, kao i lovištima u kojima je prisutna brojna divljač (krda jelena, srna, divljih svinja). Prometna buka i prisutnost ljudi na prometnici ima negativan utjecaj na uspješnost gniježdenja trenutno prisutnih ugroženih vrsta ptica. Promet također povećava mortalitet ptica i vodozemaca prisutnih u ovoj poplavnoj šumi. Ovo područje posjeduje izrazite krajobrazne vrijednosti zbog spoja šumskih, poplavnih, močvarnih i poljoprivredno mozaičnih površina, tako da se postavlja pitanje zašto je iz prostornog plana za ovo područje uklonjena oznaka za zaštitu prirode u stupnju „zaštićeni krajobraz“. Treba spomenuti da je Javna ustanova za zaštitu i upravljanje prirodnim vrijednostima Bjelovarsko-bilogorske županije zajedno sa Turističkom zajednicom Bjelovarsko-bilogorske županije u skladu sa svojim turističkim masterplanom upravo pustila u rad prvi turističko edukativni infopunkt sa opsežnom infrastrukturom za promatranje ptica, prirode i samog krajolika upravo pored planirane prometnice, što smatramo vrlo nepovoljnom kombinacijom s obzirom da je u cijeloj stručnoj studiji izletnički turizam jedini ocjenjen sa pozitivnim utjecajem ekološku mrežu. S obzirom na sve navedeno, ovaj dio trase trebao bi zadovoljiti dugi niz faktora i standarda. To bi značajno poskupilo izgradnju, a sa vrlo upitnim rezultatima. Zbog toga predlažemo da, u skladu sa prijedlogom mjera/smjernicama za ublažavanje utjecaja iznesenih unutar strateške studije, ova prometnica ne prolazi ekološkom mrežom prema čvoru Gudovac, nego da se premjesti južnije od naselja Narta i spoji na čvor Veliko Korenovo koristeći kratki dio postojeće prometnice D-43.

U skladu sa gore navedenim članak 100. Odredbi za provođenje treba dopuniti:

...

Značajni krajobraz

Bilogora

Kanjon rijeke Pakre

Vrani kamen

Ribnjaci uz Česmu

...

U skladu sa gore navedenim članak 28. Odredbi za provođenje treba dopuniti:

...

Za postojeću državnu cestu D-26 na dionici Vrbovec - Čazma i D - 43 na dionici Ivanić Grad - Čazma - Bjelovar planirano je izmještanje trase izvan naselja, **pri čemu je potrebno izbjeći fragmentaciju šumskih staništa (hrast lužnjak), staništa ciljnih vrsta područja HR100009 Ribnjaci uz Česmu korištenjem ili rekonstrukcijom postojećih cesta u neposrednoj blizini.**

...

Bioplinska postrojenja su hvale vrijedni projekti za ublažavanje klimatskih promjena, ali i one imaju utjecaj na okoliš unutar sastavnice „stanovništvo i zdravlje ljudi“, što stručna studija nije analizirala. Analiza bi trebala definirati kapacitet poljoprivrede za proizvodnju silaže kojom se podržava tehnološko funkcioniranje ovih elektrana, pri čemu se umanjuje lokalna proizvodnja hrane što podiže njenu cijenu, proizvođačima otežava prodaju i potiče uvoz. Smatramo da bi stručna studija trebala unutar strategije razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije tražiti odgovor na pitanje kolika je maksimalna snaga bioplinskog postrojenja po jedinici površine poljoprivrednog zemljišta, a koja neće ugroziti socioekonomski standard lokalnog stanovništva. S obzirom da je u Hrvatskoj započeo trend izgradnje elektrana koji koriste raznolike obnovljive izvore, istim dokumentom trebalo bi dobiti odgovor na pitanje kolika je maksimalna snaga termoelektrane na šumsku biomasu po jedinici površine prisutnog šumskog zemljišta, a koja neće ugroziti stabilnost šumskih ekosustava.

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; Mobilni: +385 95 909 87 53

U skladu sa gore navedenim članak 92. Odredbi za provođenje treba dopuniti:

...

Unutar građevinskih područja naselja PPUO/G-ima je moguće planirati postrojenja za proizvodnju energije (električne, toplinske, bioplina,...) snage manje od 5,0 MW, a unutar izdvojenih građevinskih područja izvan naselja i unutar prostora/površina za izgradnju izvan građevinskih područja gospodarske namjene, proizvodne, poljoprivredne snage manje od 10,0 MW.

Strategijom razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije definirati će se maksimalna snaga bioplinskih postrojenja po jedinici površine poljoprivrednog zemljišta koja neće ugrožavati socioekonomski standard lokalnog stanovništva. Istim dokumentom definirati će se maksimalna snaga termoelektrana na šumsku biomasu po jedinici površine prisutnog šumskog zemljišta koja neće ugrožavati stabilnost šumskih ekosustava.

Slažemo se sa stručnom studijom da je, s obzirom na uobičajenu praksu i rezultate dosadašnjih procjena utjecaja letjelišta na područja važna za ptice, letjelište na lokaciji gospodarske zone Gudovac potrebno ukloniti iz kartografskog prikaza „korištenje i namjena prostora/površina“.

U skladu sa gore navedenim članak 43. Odredbi za provođenje treba izmjeniti:

Na mjestu letjelišta u Grabovnici i Daruvaru planira se izgradnja zračnih pristaništa sa svim potrebnim pratećim sadržajima. Odnosnim PPUO/G-om treba im utvrditi odgovarajuće površine.

Letjelište u Bjelovaru namijenjeno sportskim i lakim komercijalnim zrakoplovima do 6,5 tona zadržava svoj položaj u prostoru. Odnosnim PPUO/G-om treba mu utvrditi odgovarajuću površinu.

U Bjelovaru, 13. veljače 2016.

Darko Podravec, član Društva